

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора педагогічних наук, професора
Клепар Марії Василівни
на дисертацію Царенка Владислава Андрійовича
«Формування художнього світогляду майбутнього
викладача музичного мистецтва»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Дисертаційна робота Царенка Владислава Андрійовича присвячена актуальній і надзвичайно важливій для сучасної педагогічної науки проблемі – формуванню художнього світогляду майбутнього викладача музичного мистецтва у процесі професійної підготовки. Обрана тема вирізняється науковою новизною, практичною значущістю та міждисциплінарною широтою, оскільки перебуває на перетині педагогіки, мистецтвознавства, психології, культурології та філософії освіти.

Актуальність дослідження зумовлюється глибинними трансформаціями в системі мистецької освіти, які відображають загальні тенденції розвитку сучасного освітнього простору. Сьогодні мистецька освіта виходить за межі традиційного функціонального підходу до підготовки фахівців, орієнтуючись не лише на опанування професійних знань і вмінь, але й на формування високих духовно-ціннісних орієнтацій, естетичних смислів, світоглядної рефлексії. Така парадигмальна зміна відповідає вимогам сучасного суспільства, в якому культура, духовність і творчість виступають ключовими факторами розвитку особистості.

У контексті сучасних соціокультурних викликів і постійно зростаючої динаміки змін у сфері освіти, особливої значущості набуває художній світогляд педагога. Саме він визначає здатність викладача формувати у здобувачів освіти не лише фахову компетентність, а й емоційно-естетичну чутливість, творче мислення, культурну ідентичність, що є необхідними характеристиками особистості у XXI столітті.

У цьому контексті дисертаційне дослідження Царенка Владислава Андрійовича присвячено надзвичайно актуальній проблемі сучасної мистецько-педагогічної освіти – формуванню художнього світогляду майбутнього викладача музичного мистецтва. Вибір тематики зумовлений нагальною потребою у науково-методологічному осмисленні цього феномену, що має як фундаментальне, так і прикладне значення.

Наукова новизна дослідження зумовлена комплексним підходом до вивчення художнього світогляду як цілісного багатокomпонентного особистісного утворення. Автор чітко визначив об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, обґрунтував наукову гіпотезу та забезпечив добір релевантних методів дослідження. Системний аналіз теоретичних джерел з філософії, педагогіки, психології, естетики й мистецтвознавства дозволив сформувати узагальнене поняття «художній світогляд майбутнього викладача музичного мистецтва», що інтегрує мотиваційно-рефлексивний, когнітивно-інтерпретаційний і творчо-перетворювальний компоненти.

Окремої уваги заслуговує розроблена структурно-функціональна модель формування художнього світогляду, яка ґрунтується на поєднанні аксіологічного, культурологічного, інтерпретаційного, компетентнісного та інших підходів, що підтверджує міждисциплінарний характер дослідження. Авторською методикою, побудованою за триетапною логікою, передбачено цілісне й послідовне формування художнього світогляду, що має значний педагогічний потенціал та інноваційний характер.

Таким чином, дисертаційне дослідження Царенка В. А. вирізняється високим рівнем теоретико-методологічної обґрунтованості, глибиною аналізу феномену художнього світогляду, а також практичною значущістю запропонованих методичних рішень у сфері підготовки фахівців мистецько-педагогічного профілю.

Структура та зміст дисертаційної роботи. У дисертації логічно вибудована структура: вступ, три змістові розділи, висновки, а також додаткові матеріали, що верифікують результати дослідження. Зокрема, у першому розділі подано ґрунтовний теоретичний аналіз літератури, окреслено сутність ключових понять, виокремлено наукові підходи до вивчення художнього світогляду, що забезпечує чітке понятійне поле дослідження.

У другому розділі обґрунтовано організаційно-педагогічні умови формування художнього світогляду, розроблено авторську методику, яка базується на інтеграції аксіологічного, культурологічного, інтерпретаційного та компетентнісного підходів. Методика реалізується в три етапи, кожен з яких має відповідну структурно-функціональну модель, що забезпечує системність і результативність педагогічного процесу.

Особливої уваги заслуговує третій розділ, в якому детально викладено організацію та результати експериментального дослідження, проведеного з дотриманням принципів науковості, достовірності та статистичної валідності. Аналіз отриманих даних демонструє ефективність запропонованої

моделі і підтверджує її доцільність для впровадження в освітній процес закладів вищої мистецької освіти.

Наукова новизна дослідження. У дисертації Царенко В. А. вперше у педагогічній науці здійснено системний аналіз, теоретичне обґрунтування і практичну реалізацію цілісної моделі формування художнього світогляду майбутнього викладача музичного мистецтва як ключової складової його професійної компетентності. Наукова новизна отриманих результатів полягає в такому:

Уперше обґрунтовано концептуальні підходи до організації професійної підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва, зорієнтованої на формування художнього світогляду як інтегративного, багаторівневого феномену, що синтезує естетичне, аксіологічне, когнітивне, емоційно-чуттєве і рефлексивне сприйняття мистецтва.

Розроблено і впроваджено авторську методику формування художнього світогляду, яка ґрунтується на комплексі наукових підходів (аксіологічного, культурологічного, поліхудожнього, інтерпретаційного, особистісно орієнтованого тощо) і включає чітко визначені педагогічні умови, структурно-функціональну модель та тріадну поетапну реалізацію (організаційно-інформаційний, творчо-проектувальний, результативно-презентаційний етапи).

Уточнено й конкретизовано зміст дефініції «художній світогляд майбутнього викладача музичного мистецтва» як цілісного інтегративного особистісного утворення, яке охоплює ціннісні орієнтації, естетичну чутливість, інтерпретаційні здібності, рефлексивність та здатність до художньо-педагогічної комунікації.

Виокремлено та теоретично обґрунтовано структуру художнього світогляду із визначенням трьох основних компонентів (мотиваційно-рефлексивного, когнітивно-інтерпретаційного, творчо-перетворювального), для кожного з яких розроблено критерії, показники та рівні сформованості.

Удосконалено педагогічні інструменти інтеграції мистецьких знань і досвіду в освітній процес через залучення студентів до поліхудожньої творчої діяльності, інтерпретації музичних творів у контексті художньої картини світу, розвитку особистісно забарвленої оцінки мистецьких явищ.

Теоретичне значення дослідження. Запропоновані положення, узагальнення та висновки поглиблюють зміст категоріального апарату сучасної педагогіки мистецтва, особливо в контексті формування професійно значущих компетентностей викладача музичного мистецтва. Автором систематизовано міждисциплінарні підходи до феномену художнього

світогляду, що синтезує філософські, естетичні, педагогічні та психологічні знання.

Результати дослідження розширюють теоретичні засади підготовки педагогів-мистецтвознавців в умовах модернізації вищої мистецької освіти, орієнтованої на суб'єкт-суб'єктну взаємодію, саморозвиток та художньо-креативну самореалізацію.

Практичне значення дослідження. Розроблена методика формування художнього світогляду може бути інтегрована в навчальні програми педагогічних ЗВО під час викладання дисциплін мистецького циклу. Запропоновані педагогічні умови, форми й методи можуть бути використані як основа підвищення кваліфікації викладачів мистецьких дисциплін у системі післядипломної педагогічної освіти. Методика може стати підґрунтям для формування змісту нових освітніх компонентів («Мистецтво як світогляд», «Художнє мислення у педагогіці музики» тощо). Розроблені критерії й діагностичні інструменти можуть бути використані для оцінювання рівнів сформованості світоглядних установок майбутніх фахівців у галузі мистецької освіти.

Дотримання норм академічної доброчесності.

Під час аналізу дисертації не було виявлено жодних порушень академічної доброчесності (проявів плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації чи некоректного цитування без належного посилання на джерела). Всьому тексту роботи притаманний єдиний стиль викладу. Дисертація є результатом самостійного наукового дослідження; всі ідеї та наукові положення належать дисертанту і були здобуті ним особисто.

Попри беззаперечну наукову та практичну значущість поданої дисертаційної роботи, **рекомендуємо звернути увагу на окремі аспекти, які потребують подальшого уточнення та вдосконалення.**

1. У першому розділі дослідження (1.1.) автор уточнює ключові поняття, визначає «художній світогляд», «світоглядна позиція» в контексті мистецької освіти. На нашу думку, ці категорії потребують більш глибокого філософсько-педагогічного аналізу з посиланням на класичні та сучасні теорії культурно-світоглядного розвитку особистості.
2. Подані пропозиції автора щодо оновлення змісту освітніх дисциплін є доцільними, однак вважаємо, що варто було б конкретизувати методичні аспекти впровадження змістових змін у програми фахової підготовки ЗВО.
3. У дослідженні автором заявлено про інноваційність підходів. Ця складова могла б бути більш чітко структурованою в аспекті

використання цифрових, мультимедійних і міждисциплінарних освітніх технологій, що є надзвичайно актуальними у сфері мистецької педагогіки.

4. У висновках варто глибше окреслити подальші наукові напрями у контексті інтеграції мистецьких дисциплін, зокрема з позицій полікультурної освіти та розвитку креативного мислення.

Загалом, дисертаційне дослідження Царенка В. А. є завершеним, науково обґрунтованим, методично продуманим і практично цінним. Автор демонструє високий рівень теоретичної обізнаності, володіння сучасними методологічними підходами, уміння здійснювати глибокий аналіз наукових джерел, а також узагальнювати результати емпіричного дослідження. Обґрунтовані у роботі висновки та рекомендації мають вагоме значення для розвитку теорії та практики формування художнього світогляду майбутніх викладачів музичного мистецтва.

Результати дисертації не лише розширюють наукові уявлення про процес художньо-естетичного розвитку особистості у мистецькій освіті, а й мають прикладне значення: вони можуть бути використані у змісті освітніх програм, курсів підвищення кваліфікації, методичних розробках для викладачів мистецьких дисциплін. Важливою складовою цінності дослідження є його відповідність сучасним запитам освіти України, орієнтованої на виховання духовно багатой, культурно освіченої, творчої особистості, здатної до професійного самоствердження та самореалізації.

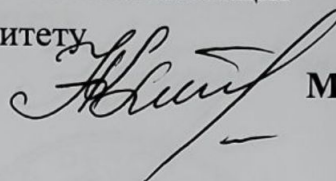
Таким чином, дисертаційна праця Царенка В. А. становить значний науковий інтерес, відзначається цілісністю, логічною структурованістю, глибиною розкриття проблеми і повністю відповідає вимогам, що ставляться до кваліфікаційних наукових досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Висновок. Дисертаційна робота Царенка Владислава Андрійовича «Формування художнього світогляду майбутнього викладача музичного мистецтва» подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, є завершеним, самостійним і змістовним науковим дослідженням, має наукову новизну, теоретичне і практичне значення для педагогічної науки і практики. Вважаємо, що дисертація заслуговує на позитивну оцінку, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), п. 28 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р.

(зі змінами)), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Марія КЛЕПАР

